

Звіт
за результатами онлайн-опитування
здобувачів першого (бакалаврського) та
другого (магістерського) рівнів вищої освіти
першого року навчання у СумДПУ імені А.С. Макаренка

Моніторинг визначення рівня мотивації щодо отримання вищої освіти та вибору спеціальності, адаптації до умов навчання, вивчення різних сфер студентського життя здобувачів освіти першого року навчання проходив відповідно до календаря моніторингових заходів на 2023-2024 навчальний рік з 10 по 27 листопада 2023 року.

Метою дослідження було визначення причин отримання вищої освіти та вибору спеціальності, досягнення здобувачами якісних результатів під час вступної кампанії, вивчення рівня адаптації першокурсників до умов навчання та їх бажань брати участь в позанавчальній діяльності тощо.

Опитування проводилось анонімно з використанням Google-форм. Кількість респондентів – 325 осіб (здобувачі вищої освіти першого року навчання всіх навчально-наукових інститутів/факультетів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка), із них 201 (61,8%) - здобувачі, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні та 124 (38,2%) опитаних - здобувачі, що навчаються на другому (магістерському) рівні.

Найбільша частка здобувачів освіти першого та другого рівнів, що взяли участь в опитуванні, є студентами Навчально-наукового інституту педагогіки та психології (у опитуванні взяли участь 60 % студентів, що навчаються на першому курсі зазначеного інституту). Найменша кількість залучених студентів до опитування – це студенти Навчально-наукового інституту культури та мистецтв та Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин (відповідно 10% та 11% від осіб, що навчаються на першому курсі цих інститутів).

Результати опитування показали, що переважна більшість першокурсників у 2023 році подавали документи на конкурсний вступ до одного навчального закладу (68 %), але при цьому частка магістрів, які визначилися відразу із вибором навчального закладу більша за першокурсників першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і складає 89,5 %. Третина опитаних першокурсників першого (бакалаврського) рівня вищої освіти подавали документи на вступ відразу до 2-4 навчальних закладів.

Слід зазначити, хоча студенти першокурсники першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і подавали документи до різних закладів вищої освіти, для них принципово було вступити до Сумського педагогічного університету

імені А.С. Макаренка (на це вказали 67,7 % опитаних). Для магістрів першого року навчання також принциповим залишається вибір даного навчального закладу (на це вказали 86,3% опитаних). Лише 14% опитаних зазначили, що головною метою для них було вступити до будь-якого навчального закладу. Це є свідченням високої мотивації до навчання здобувачів вищої освіти на педагогічних спеціальностях та високу довіру до якості освіти, яку здобувають у СумДПУ імені А.С. Макаренка.

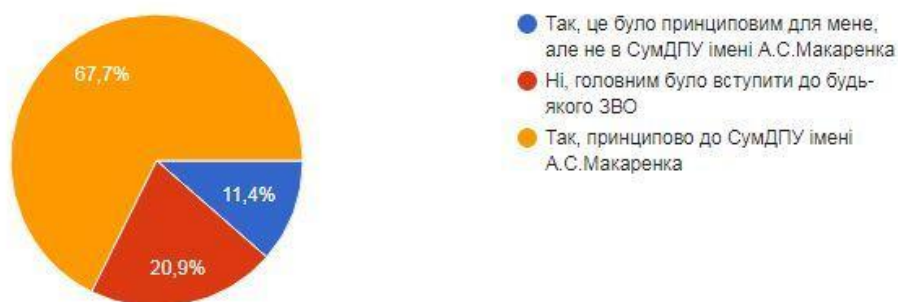

Рис. 1. Розподіл відповідей про вибір ЗВО при вступі серед студентів першого рівня вищої освіти.

Рис. 2. Розподіл відповідей про вибір ЗВО при вступі серед студентів другого рівня вищої освіти.

Слід також зазначити, що для здобувачів освіти пріоритетним був не тільки вибір навчального закладу (СумДПУ імені А.С. Макаренка), але й факультет та спеціальність, за якою вони зараз здобувають освіту (на це вказали 81% опитаних першокурсників). Також у порівнянні з першокурсниками першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у магістрів відсоток пріоритетності спеціальності вищий і складає 91,9 %. Отримані результати дають змогу оцінити високий рівень усвідомлення вибору спеціальності для студентів першокурсників всіх рівнів.

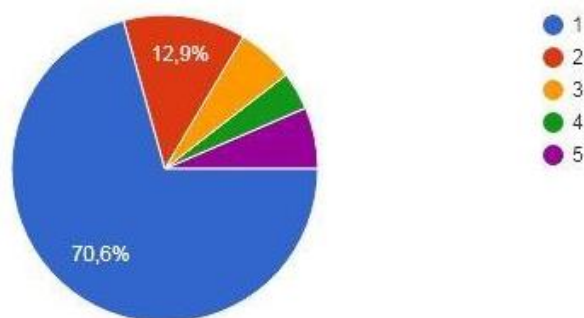

Рис. 3. Розподіл відповідей про пріоритетність обраної спеціальності при вступі серед студентів першого рівня вищої освіти.

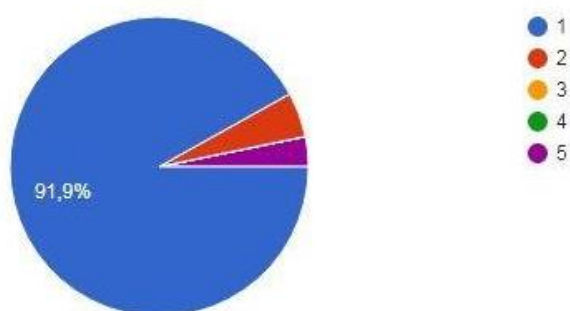

Рис. 4. Розподіл відповідей про пріоритетність обраної спеціальності при вступі серед студентів другого рівня вищої освіти.

Показовою є інформація щодо електронної системи вступу в Україні: 87,4% опитаних студентів зазначили, що у них були відсутні труднощі із системою електронної подачі заяв при вступі, при цьому пріоритетним джерелом отримання інформації про правил вступу до СумДПУ імені А.С. Макаренка був офіційний сайт університету (на це вказали 61,4 % опитаних). У студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти актуальними джерелами інформації щодо вступу в університет були: також поради друзів та знайомих (37,8%) та матеріали приймальної комісії (35,3%). Студенти другого (магістерського) рівня вищої освіти послуговувалися також, крім названих, порадами знайомих викладачів університету (39,5%).

При цьому більша частина опитаних студентів (86,9%) користувалися офіційним сайтом університету для уточнення правил вступу. І в цілому їм було достатньо поданої на сайті інформації. При цьому 4,3 % опитаних респондентів вказали на не достатньо зручне розміщення інформації на сайті (її розгалуженість або складність пошуку). Зокрема вступниками не знайдено інформацію за такими запитами: *"Про електронну подачу документів на зарахування"*, *"Перелік іспитів, які необхідно скласти по спеціальності"*, *"Ким можна працевлаштуватися за конкретною спеціальністю"*, *"Перелік необхідних документів для вступу в загальному доступі"*, *"Терміни подачі*

документів", "Уточнень від університету щодо мотиваційного листа", "Реєстрація після вступу на навчальну платформу", "Кількість навчальних предметів/курсів", "Як правильно користуватись електронним кабінетом вступника. Правильність подачі документації (інструкції)" тощо. Але, не дивлячись на ті труднощі, 83,3 % опитаних була одразу зрозумілою система розподілу пріоритетів обраних спеціальностей для вступу у 2023 році. Лише 13,8% респондентів зазначили, що потребували додаткових консультацій та роз'яснень, і для 2,6 % наразі досі залишається незрозумілою.

Серед соціальних мереж, якими користувалися першокурсники для пошуку інформації про спеціальність за якою навчаються були: Google, Instagram та Facebook, перше місце серед месенджерів посідає Telegram. При цьому серед інформації, яку шукали першокурсники в пошукових інтернет-ресурсах, респонденти зазначають:

- офіційну сторінку інституту/факультету – 78,3 % респондентів;
- будь-яку інформацію про життя факультету, на який збиралися вступати, – 42,8 %;
- неформальні сторінки студентів, що навчаються на обраній спеціальності, – 6,9 %;
- сторінку органів студентського самоврядування – 6,5 %.

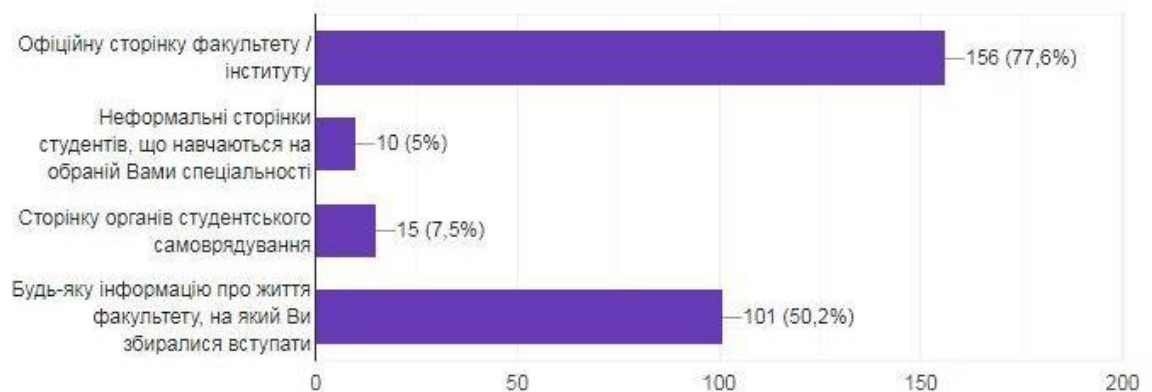

Рис. 5. Розподіл відповідей щодо пошуку інформації в соціальних мережах серед студентів першого рівня вищої освіти.

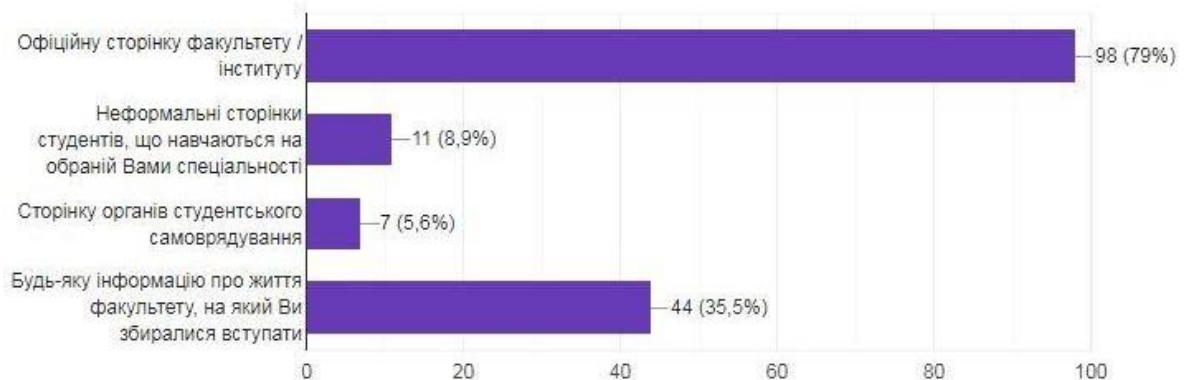

Рис. 6. Розподіл відповідей щодо пошуку інформації в соціальних мережах серед студентів другого рівня вищої освіти.

Серед основних причин вступу до СумДПУ імені А.С. Макаренка респонденти зазначають такі (у порядку спадання пріоритету):

- наявність бажаної спеціальності - 81,4%;
- можливість отримання якісної освіти - 57,1%;
- рейтинг, престиж та статус СумДПУ імені А.С.Макаренка - 36,1%;
- поради родичів або друзів - 28,3 %;
- можливість отримати престижну професію - 27,1%;
- наявність пільг при вступі- 7,5%;
- можливість скористатися неофіційними зв'язками при вступі - 1%.

Аналізуючи особливості мотивації отримання вищої освіти серед здобувачів вищої освіти, маємо такі результати:

- 63,6% респондентів прагнуть загалом бути освіченою особистістю;
- 53,3% здобувачів вищої освіти хочуть розвивати власні ідеї та думки;
- 48,5% респондентів навчаються, щоб отримати цікаву роботу;
- 39,6 % студентів прагнуть отримати гарну академічну освіту;
- 34,4% здобувачів вищої освіти прагнуть допомагати іншим людям;
- 34,4% опитаних прагнуть мати надійний прибуток;
- 33,1% опитаних мають на меті сприяти розвитку суспільства;
- 29,2% респондент прагнуть отримати високу соціальну позицію.

Менш вираженими є причини виїхати з власного міста/села, не йти до армії, не відставати від друзів (при цьому до 5% таких відповідей є серед першокурсників другого (магістерського) рівня вищої освіти).

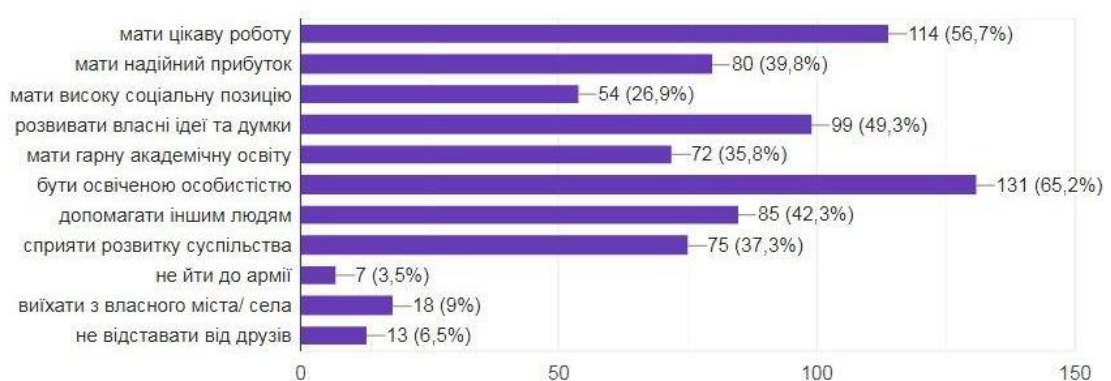

Рис. 7. Розподіл відповідей про причини отримання вищої освіти серед студентів першого рівня вищої освіти.

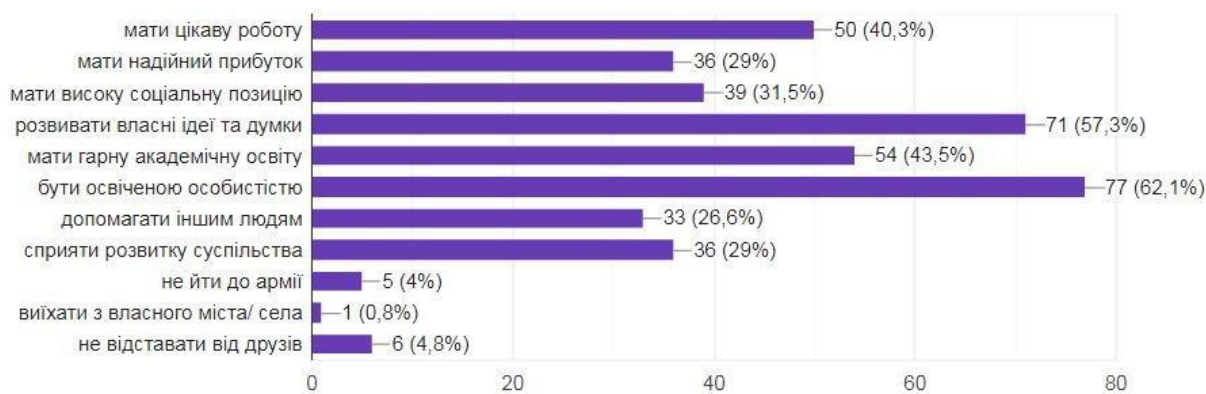

Рис. 8. Розподіл відповідей про причини отримання вищої освіти серед студентів другого рівня вищої освіти.

Серед чинників, що найбільше вплинули під час обрання спеціальності (потрібно було обрати не більше трьох із запропонованого списку), респонденти зазначили у порядку спадання пріоритету наступне:

- особисту зацікавленість саме в цій спеціальності – 78,3%;
- власні здібності – 37,2% ;
- бажання навчатися саме в СумДПУ імені А.С. Макаренка – 30,5%;
- покликання – 24,2%;
- гарні перспективи мати постійну та надійну роботу – 21,4%;
- гарні перспективи стати важливою (впливовою) людиною у майбутньому – 16,7% ;
- широкий вибір професій після завершення навчання – 15,6%;
- престиж професії в суспільстві – 8,6%;
- вплив батьків, родичів, друзів, вчителів тощо 8,2%;
- висока оплата роботи за цією спеціальністю і відповідно на вибір спеціальності вплинули батьки, родичі, друзі, вчителі тощо – 6,5%;
- припущення щодо відсутності труднощів при навчанні – 6 % ;
- маленький конкурс при вступі 5,7% ;
- неможливість вступити до іншого ЗВО або на інший факультет – 2,5%.

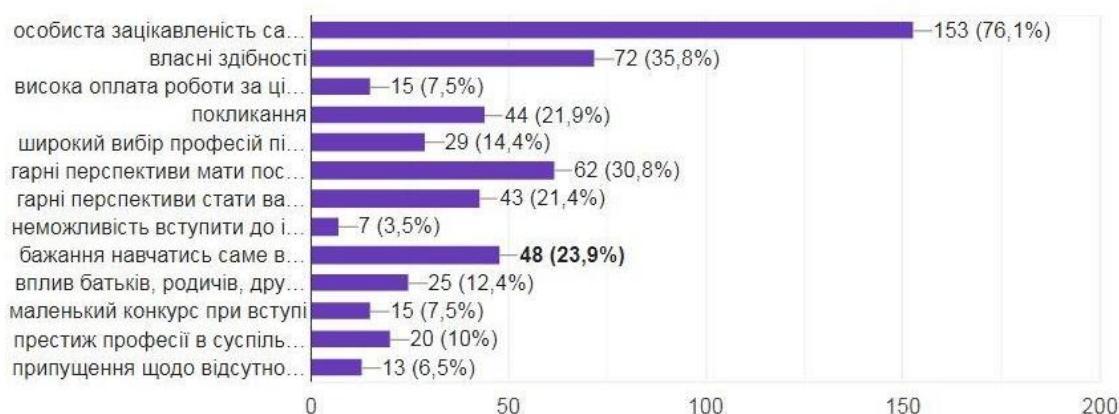

Рис. 9. Розподіл відповідей про чинники, що вплинули на вибір спеціальності серед студентів першого рівня вищої освіти.

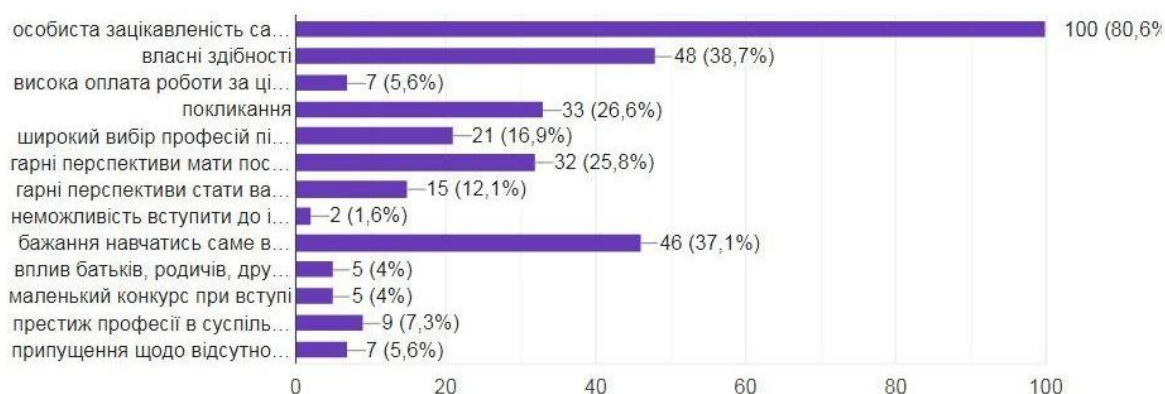

Рис. 10. Розподіл відповідей про чинники, що вплинули на вибір спеціальності серед студентів другого рівня вищої освіти.

З метою з'ясування напрямків залучення першокурсників до позанавчальної діяльності здобувачам було запропоновано обрати актуальні для них способи проведення вільного часу. Найбільш популярними виявилися:

- спілкування, прогулянки з друзями, рідними, близькими (51,4%);
- заробляння коштів (45,6 %);
- перегляд кіно/телепередач, спілкування у соціальних мережах (37,5% та 41%), спорт, туризм (34,52%);
- читання художньої літератури, творчість, мистецтво (музика, малювання, участь у творчих колективах тощо) (по 24,4 %);
- додатковою освітою (вивченням мов, освітні курси) (19,4 %);
- відвідування культурних заходів (театрів, концертів) (16,2%);
- соціальні проєкти (благодійність, волонтерство) (9,9 %);
- комп'ютерними іграми (12,9%);
- науковою діяльністю (МАН, участь в олімпіадах, гуртки) (5%);
- відвідуванням клубів, дискотек, барів (4,4%).

При цьому після спілкування у першокурсників першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на другий план виходить перегляд відео та спілкування у соціальних мережах, а у першокурсників другого (магістерського) рівня вищої освіти - заробляння коштів, для яких відкрите питання щодо пошуку першого місця роботи, формування та розвиток фінансової самостійності.

Серед напрямів позанавчальної діяльності університету різних рівнів, у яких першокурсники хотіли б взяти участь, зазначили як першочергові наступні:

- 30,5 % – спортивні заходи (секції та гуртки, спортивні змагання);
- 30,3% – соціально спрямована діяльність (благодійність, волонтерство);
- 27,6 % – мистецька діяльність (творчі гуртки і об'єднання, святкові концерти, конкурси);
- 16,4 % – студентське самоврядування, робота в студентських ЗМІ;
- 16,3 % – наукова діяльність (конференції, наукові гуртки або об'єднання, відкриті лекції).

На жаль, 29,2% респондентів зазначили, що не мають бажання брати участі у позанавчальній діяльності. Однією з причин цього може бути психологічний стан студентів, пов'язаний із повномасштабним вторгненням.

Частина питань анкети стосувалася адаптації студентів-першокурсників до навчального процесу в Університеті. Зокрема потрібну інформацію щодо навчання здобувачі вищої освіти отримують найбільше від:

- від викладачів та методистів – 72%;
- від старости чи одногрупників – 64%;
- із сайту свого факультету (інституту) – 42,7%;
- із соціальних мереж, де є окремі групи певної спеціальності – 31,7%;
- від секретаря деканату / директорату – 23,9%.

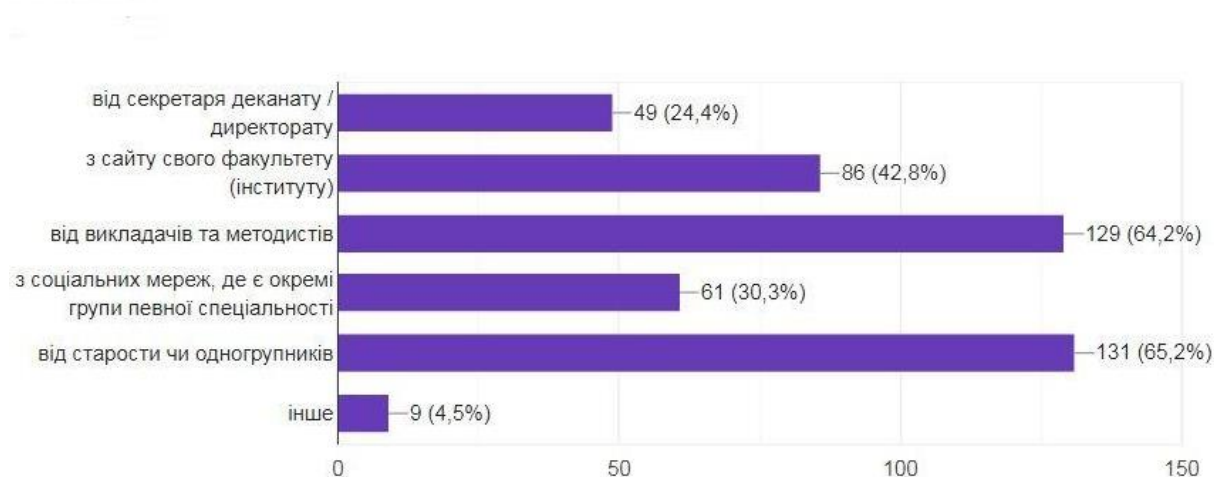

Рис. 11. Розподіл відповідей про джерела отримання інформації щодо навчання серед студентів першого рівня вищої освіти.

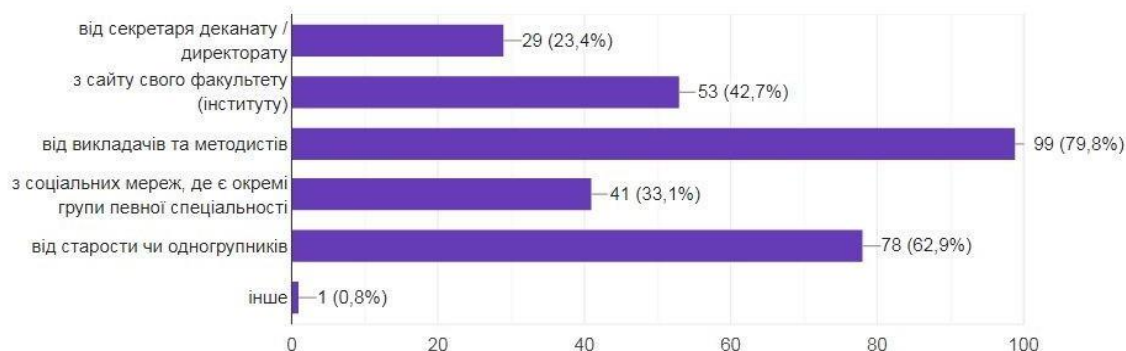

Рис. 12. Розподіл відповідей про джерела отримання інформації щодо навчання серед студентів другого рівня вищої освіти.

Важливо зазначити, що під час навчання для більше, ніж половини першокурсників всіх рівнів вищої освіти виникали проблеми при користуванні платформою Moodle (на це вказали 54,4 % респондентів). І це не дивлячись на те, що 71% опитаних студентів зазначили про пояснення викладачами структуру курсу, розташованому на Moodle, та особливості роботи з ним. На противагу цьому 63,7% студентів першого року навчання не мали проблем у користуванні електронним кабінетом.

Оскільки навчання відбувається дистанційно через воєнний стан, то лише третина студентів спілкуються виключно під час занять, інша третина - в основному під час занять та позанавчальних заходів, і тільки решта (третина) респондентів - доволі тісно між собою.

В основному, якщо говорити про адаптацію здобувачів освіти другого (магістерського) рівня, то лише половина студентів без особливих складнощів призвичаїлися до системи організації навчання в СумДПУ імені А.С.Макаренка, бо продовжують навчання в зазначеному ЗВО, а от у 25 % респондентів виникали труднощі в адаптації.

Загальні результати опитування здобувачів освіти першого року навчання показали високий рівень мотивації студентів до навчання та високий рівень усвідомлення вибору спеціальності.

З урахуванням даних моніторингу та зроблених зауважень пропонується:

1. Структурним підрозділам університету, кураторам академічних груп, викладачам постійно надавати інформаційну, консультативну, організаційну та соціальну підтримку першокурсникам.

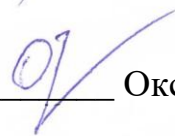
2. Продовжувати здійснення психологічної підтримки здобувачів вищої освіти, залучати студентів першого курсу до організації та проведення різноманітних заходів на згуртування колективу.

3. Студентському самоврядуванню провести консультативні зустрічі з першокурсниками з метою залучення останніх до органів студентського самоврядування Університету.

Фахівець ЦЗЯВО

_____ Олена Мичкіна

Начальник ЦЗЯВО

_____ Оксана Одінцова